

Lublin, 20.08.2020

**Ocena dorobku naukowego dr Jolanty Kazimierczyk-Kuncer
w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

Sylwetka Habilitantki

Dr Jolanta Kazimierczyk-Kuncer jest rusycystką (magisterium), historykiem (doktorat) oraz specjalistką w zakresie bibliotekoznawstwa (studia podyplomowe). Stopień doktora uzyskała w roku 2004 na podstawie pracy pt. *Uniwersalizm w kulturze Rusi na przestrzeni IX – I połowy XVI wieku*, której promotorem był prof. dr hab. Jerzy Hauziński. Przez większość swojej kariery zawodowej dr Kazimierczyk-Kuncer była związana z Instytutem Neofilologii Akademii Pedagogicznej w Słupsku, gdzie pracowała w latach 1999-2017 najpierw na stanowisku asystenta, a następnie adiunkta. Od 2018 jest zatrudniona jako starszy wykładowca w Studium Języków Obcych Politechniki Koszalińskiej.

Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Jako główne osiągnięcie naukowe wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym Habilitantka wskazała monografię *Jedźmy do Rosji. O kulturze rosyjskiej we francuskiej literaturze podróżniczej XVIII i pierwszej połowy XIX wieku*, która ukazała się w 2018 roku nakładem wydawnictwa Adam Marszałek. To obszerna praca poświęcona tekstom o charakterze dokumentu literackiego z okresu, w którym rodzą się między dwoma krajami wzajemne fascynacje kulturowo-polityczne i następuje zauważalna intensyfikacja kontaktów. Jej trzon badawczy stanowią utwory – w polskich lub rosyjskich przekładach – pięciu francuskich intelektualistów-podróżników, które powstały na gruncie eksplorowania

przez nich „imperium russionum”, kraju owianego aurą tajemniczości i niedostępności. Wybór tych właśnie tekstów jest przemyślany i uzasadniony, pozwala bowiem badaczce skupić się na dziełach najbardziej reprezentatywnych i opiniotwórczych, których publikacja odbiła się szerokim echem zarówno we Francji, jak i w Rosji, w istotny przy tym sposób wpływając na kształtowanie się dominujących wyobrażeń o kraju carów oraz społecznych sympatii lub antypatii, przekładających się również na szeroko pojętą sferę polityczną. Celem książki jest krytyczna analiza literackiego obrazu Rosji utrwalonego w zapiskach z podróży, memuarach i listach, mająca pogłębić zrozumienie ówczesnych relacji francusko-rosyjskich. Utrzymana w perspektywie historycznej, podyktowanej bez wątpienia kompetencjami badawczymi Autorki, rozważa ona kwestie rzetelności oglądu i obiektywności sądów, a także podejmuje próbę wyjaśnienia ich uwarunkowań poprzez fakt, iż francuska wizja dotyczy rzeczywistości ewoluującej i ulegającej dogłębnym przekształceniom, bowiem krystalizuje się w znaczącym momencie, kiedy Rosja otwiera się na Europę i pod jej wpływem tworzy swoją nową tożsamość.

Licząca blisko 300 stron monografia ma przejrzystą i uporządkowaną strukturę, zgodną z normami obowiązującymi w pracach naukowych. We wstępie, stanowiącym dość rzetelne wprowadzenie do badań, dr Kazimierczyk-Kuncer prezentuje tematykę swej pracy i jej ogólne założenia, wymienia źródła literackie będące przedmiotem refleksji, a także określa własną strategię badawczą polegającą na „konfrontacji historiozoficznej rekonstrukcji Rosji francuskich misjonarzy wolności z ideami rosyjskich myślicieli” (s. 13). Omówiony jest także, niestety w formie okrojonej, stan badań nad problematyką: Autorka ogranicza się do prac naukowych rosyjsko i polskojęzycznych, całkowitym milczeniem pomijając jakże bogatą francuskojęzyczną literaturę przedmiotu, jaka istnieje na ten temat. Z kolei metodologia nakreślona jest z dużym rozmachem: praca osadzona jest w obszarze badań komparatystycznych, na styku badającej literackie przedstawienia imagologii i zorientowanej na różnice kulturowe ksenologii, a dodatkową deklarowaną perspektywą ma być teoria postkolonialna.

Właściwe rozważania otwiera dobrze skonstruowana prezentacja kontekstu historycznego, w jakim powstaje omawiana literatura. Autorka opisuje rozwój francusko-rosyjskich relacji na przestrzeni dziejów, zapoczątkowanych w połowie XI wieku typowym strategicznym aliansem w postaci ślubu rosyjskiej księżniczki Anny z francuskim królem Henrykiem I, szczególnie dużo miejsca poświęcając dynamicznym interakcjom za panowania Piotra I i Katarzyny II. To właśnie wtedy, dzięki zainteresowaniu władców Europą, następuje

intensyfikacja kontaktów na linii Wschód-Zachód, czego skutkiem jest historyczny przełom: okopana w swych tradycjach Rosja otwiera się na obce wpływy i przeżywa cywilizacyjny skok, Francja natomiast rozpoczyna odkrywanie nieznanych jej dotąd terenów i zupełnie odmiennej kultury. Ten syntetyczny a zarazem kompleksowy rys historyczny stanowi bardzo dobre wprowadzenie do rozważań na temat literackich reprezentacji wschodniego imperium, wręcz niezbędne dla ich właściwego odczytania: ukazuje specyfikę ówczesnej Rosji i szereg zachodzących w niej istotnych zmian, przygotowując grunt dla późniejszych analiz i wyznaczając perspektywy interpretacyjne, które znajdują w nich zastosowanie.

Układ treści w zasadniczej części rozprawy jest chronologiczny, co wydaje się być, po raz kolejny, podyktowane rzetelnością i obiektywizmem właściwym badaniom historycznym. Dr Kazimierczyk-Kuncer nie porządkuje w szczególnie wyszukany sposób materiału badawczego i omawia reprezentatywne przykłady francuskiej literatury podróżniczej w kolejności podyktowanej datą ich publikacji. Zabieg ten ma, w kontekście przyjętych założeń, niewątpliwe zalety, pozwala bowiem na dogłębne przedstawienie obrazów Rosji zawartych w poszczególnych utworach, określenie dominujących tematów, form ich rozwinięcia i przyświecających autorom intencji; jednym słowem: daje możliwie najbardziej całościowy ogląd literackich wizji prezentowanych przez pisarzy i tym samym pozwala skonfrontować ich wiarygodność z obserwacjami „oświeconych” Rosjan na temat ich ojczyzny oraz wyjaśnić ich mniejszą lub większą popularność w obu krajach. Same analizy prowadzone są na ogół w analogiczny sposób, z pewnymi jednak wyjątkami. Rozpoczyna je krótka aczkolwiek treściwa prezentacja sylwetki pisarza, zawierająca kilka najistotniejszych szczegółów i faktów biograficznych, a także informacje dotyczące genezy omawianego utworu, jego struktury i ogólnej charakterystyki; kończą zaś rozważania na temat recepcji w szerokich kręgach europejskich, opiniotwórczego oddźwięku kształtującego społeczne wyobrażenia na temat Rosji i miejsca, jakie zajmują w badaniach naukowych nad problematyką interkulturowych relacji francusko-rosyjskich czy ewolucji tożsamości kraju. Można tylko żałować, że ten schemat nie jest regularnie wykorzystywany: kwestie recepcji czy też naukowej oceny przez krytykę są niekiedy poruszane między kolejnymi podrozdziałami (tak jest w przypadku autorów takich jak Chappe d’Auteroche, Charles Masson czy Astolphe de Custine), co zaburza porządek i logikę wyводу. Niejednokrotnie odczuwalna jest również wątpliwość autorskich konkluzji poszczególnych etapów badawczych: poza częścią dotyczącą Massona, dr Kazimierczyk-Kuncer nie wyciąga własnych globalnych wniosków, zadowolając się – a i to nie zawsze (s. 169, 268) – jedynie dość zwięzłymi podsumowaniami pojedynczych,

przestudiowanych aspektów tekstu (s. 119-120, 253), w dużej mierze opartymi na opiniach krytyki lub też przeskakując w stronę ogólnych, historiozoficznych refleksji (s. 277).

Zdecydowanie najlepiej opracowane, i najciekawsze w związku z tym dla czytelnika, są rozważania dotyczące tekstów z przełomu XVIII i XIX wieku oraz późniejszych, tj. utworów Massona, Madame de Staël i de Custine'a. Analizy są tu dojrzałe, bardziej wnikliwe i kompleksowe, w mniejszym stopniu ukierunkowane na samą tylko prezentację elementów czy też wątków składających się na obraz Rosji u poszczególnych pisarzy, wnioski zaś bardziej trafne i rozbudowane. Autorka szerzej ujmuje problematykę, nawiązuje do wcześniejszych analiz lub też antycypuje niektóre zagadnienia, podkreśla podobieństwa i uwypukla różnice dotyczące traktowania materii, dominujących tematów czy też realiów i przesłanek warunkujących kształt literackich zapisków z podróży na Wschód. Widać większy rozmach interpretacyjny i bardziej dogłębne spojrzenie badawcze. Pojawiają się również, praktycznie nieobecne wcześniej, komentarze na temat estetyki badanych tekstów, głównie kwestii stylistycznych, tonu w jakim są utrzymane czy używanego języka. Niestety pozostają nadal nieliczne, a przy tym są niespecjalnie rozbudowane. Autorka zahacza o te zagadnienia jakby mimochodem, głównie we wprowadzeniach lub podsumowaniach: o memuarach Massona stwierdza, że wyróżniają się „różnorodnością kolorytu przekazu: od słów życzliwych po skrajnie impertynenckie” (s. 124), twórczość Madame de Staël charakteryzuje się w jej opinii „nieco ekstatyczną tonacją [...], która nada jej sentymalny rys” (s. 196), na temat dzienników de Custine'a pisze, że są prowadzone „w wysublimowanej literacko formie” (s. 219). Opinie te, w większości zainspirowane lekturą prac naukowych na temat poszczególnych pisarzy i ich twórczości, czy też wręcz z nich zaczerpnięte – jak świadczą cytaty i odsyłacze w tekście – nie tylko nie zostają rozwinięte w formie dłuższych wątków, ale nawet w jakikolwiek sposób uargumentowane, czy to poprzez dokładniejszy opis i choćby skrótowe uzasadnienie, czy poprzez przykłady zaczerpnięte bezpośrednio z omawianej literatury. Nie znajdują również potwierdzenia w późniejszych, tematycznie sprofilowanych analizach, zaś styl pisarski Autorki, bazujący na krótkich, okrojonych do konkretnych treści cytatach z tekstów źródłowych, nie pozwala na samodzielne zaobserwowanie wspomnianych zjawisk. Czytelnik zainteresowany szeroko pojętą problematyką pracy, zaintrygowany dodatkowo rzuconymi tu i ówdzie wzmiankami, nie dowiadyuje się z książki dr Kazimierczyk-Kuncer zbyt wiele na temat literackiej specyfiki poszczególnych tekstów. Szkoda to wielka, iż rozprawa wpisująca się – jak wskazuje tytuł – w obszar badań literaturoznawczych, nie poświęca więcej uwagi kwestiom stylistyczno-narracyjnym: koncentrując się zasadniczo na

tym, co francuscy intelektualiści pisali o Rosji, pomija właściwie sposób, w jaki to czynili. Celem pracy nie jest oczywiście studium form i estetyk omawianej literatury podróżniczej, niemniej jednak zyskałaby ona wyraźnie rozwijając te zagadnienia w większym stopniu.

Niewątpliwym walorem rozprawy – bardzo istotnym w kontekście przyjętych założeń badawczych – jest rozbudowany aspekt historyczny omawianej problematyki. Nie ogranicza się on do omówionych wcześniej dziejów francusko-rosyjskich relacji na przestrzeni wieków czy też przedstawienia epoki, w której następuje ich przełomowa intensyfikacja skutkująca rozkwitem niefikcyjnej literatury o charakterze dokumentalnym, plasującej się gdzieś pomiędzy reportażem, wspomnieniami a socjologiczno-filozoficznym esejem. Każda część monografii jest starannie osadzona na gruncie faktów i wydarzeń istotnych dla właściwego zrozumienia analizowanych tekstów. Fragment poświęcony, na przykład, namalowanym piórem de Custine’a literackim portretom dwu stolic Rosji – pełniącej odwiecznie tę rolę Moskwy i nowo wybudowanego Petersburga, który miał symbolizować dokonujący się w kraju cywilizacyjny postęp – poprzedzony jest krótkim wstępem zawierającym historyczny rys, ogólną charakterystykę architektury oraz rozważania na temat kulturowo-politycznej roli obu miast. Podobnie, omawiając refleksyjny, teozoficzny wymiar dzienników markiza i rozpatrując kwestię ewentualnego plagiatu, o który był posądzany, Autorka zestawia je z twórczością rosyjskiego Europejczyka Piotra Czaadajewa, którego sylwetkę oraz czołowe dzieła literackie bierze pod swą lupę historyka jako punkt wyjścia porównawczych badań. Wszystkie te prezentacje i wyjaśnienia są dogłębnie udokumentowane, oparte na szerokiej literaturze przedmiotu, zarówno przekrojowej, z zakresu historii i kultury Rosji, jak i bardziej szczegółowej, dotyczącej konkretnego okresu dziejowego czy też określonej problematyki. Dr Kazimierczyk-Kuncer cytuje prace rosyjsko i polskojęzycznych historyków, zarówno najnowsze jak i nieco starsze, uzupełniając główny wywód obszernymi przypisami, które przybliżają szczegóły poruszanych zagadnień.

Same analizy również opierają się na regularnych odwołaniach do źródeł historycznych, głównie autorstwa tak zwanych „okcydentalistów”, to jest współczesnych francuskim podróżnikom rosyjskich intelektualistów otwartych na postępowe idee płynące z Europy, a także do szeroko pojętej, późniejszej literatury historiograficznej o wydźwięku krytycznym. Nie chodzi tutaj bynajmniej o zwykłe dygresje, które dowodzą erudycji Autorki i jej doskonałej znajomości poruszanej problematyki, lecz o celowy zabieg badawczy, podyktowany ideą badań komparatystycznych. Strategia porównawcza leży u podstaw rozprawy i jest jej osią kompozycyjną, zasadniczym elementem mającym służyć właściwej

interpretacji francuskich obrazów Rosji i ocenie ich rzetelności. Stosowana jest konsekwentnie, z dużą swobodą świadcząca o bardzo dobrej znajomości tekstów i umiejętności ich badawczego konfrontowania. Dr Kazimierczyk-Kuncer systematycznie przywołuje dzieła Aleksandra Hercena, Wissariona Bielińskiego i Mikołaja Bierdajewa, powstałe w zbliżonym do badanych utworów przedziale czasowym i pokazujące Rosję tamtych lat w obiektywie rodzimych pisarzy-filozofów, doskonale znających kulturę i tradycje kraju a także ówczesne realia społeczno-polityczne. Równie chętnie posiłkuje się pracami Wiktora Jerofiejewa czy Jurija Afanasjewa, umiejętnie wplatając je w kontekst swych rozważań. Na przemian parafrazując zasadnicze treści zawarte w tych źródłach i cytując ich mniej lub bardziej obszerne fragmenty, tworzy swego rodzaju uzupełnienie analiz badanej literatury: pokazuje analogiczne wątki, wspólne elementy i zbieżne interpretacje, nie omieszkuje zaakcentować nielicznych różnic. Szczególnym sentymentem wydaje się przy tym darzyć pierwszego z autorów, któremu poświęca stosunkowo więcej miejsca niż pozostałym. Rozważania Hercena są bowiem nie tylko zasadniczo zbieżne z krytyczną wizją Rosji dominującą u francuskich intelektualistów, ale również tematycznie bardzo rozbudowane, co pozwala Autorce wykorzystać je w wielu częściach pracy, aby np. potwierdzić opisywaną przez d'Auteroche'a nędzę ludu ciemzonego przez władzę i demaskowany przez de Ségura fasadowy charakter kraju, czy też aby podkreślić pełne nadziei przesłanie utworów Massona i poznawczą wartość listów de Custine'a. Ten interkulturowy dialog tekstów i perspektyw jest zasadniczym walorem rozprawy, determinującym jej oryginalność a także naukowe implikacje, wychodzące poza sferę badań czysto literaturoznawczych.

Historyczne nachylenie monografii wydaje się momentami iść jednakowoż zbyt daleko. Niejednokrotnie ten aspekt jest nadmiernie uprzywilejowany, dominuje w wywodzie i rozmywa analizę literaturoznawczą. Tak dzieje się na przykład w części zatytułowanej „Abatowskie *mimesis* rosyjskiego prawosławia”, gdzie rozważania prowadzone są w formie ogólnego, kompleksowego przedstawienia problematyki, nie zaś z perspektywy literaturoznawczej analizy utworu stanowiącego przedmiot badań. Autorka w niewielkim stopniu skupia się na samym tekście d'Auteroche'a, nie prowadzi jego metodycznej, spójnej analizy, cytuje go również niezbyt regularnie. Taka strategia powoduje, iż rodzą się niejasności i trudności interpretacyjne: nie wiadomo na przykład, na ile refleksje na temat problematycznej kondycji duchowieństwa są autorstwa francuskiego abata, na ile zaś stanowią obiektywne stwierdzenie faktów. Podobne wątpliwości pojawiają się także w

przypadku de Ségura – nie jest jasne, czy wypowiada się on na temat politycznego programu carycy, szczegółowo przedstawionego w oparciu o źródła historyczne przy okazji omawiania jego dzienników. Wywód Autorki zyskałby na jasności, gdyby w większym stopniu opierał się na analizie utworu literackiego i zawartych w nim reprezentacji obcej rzeczywistości niż na opisie historycznym.

Niestety nie da się nie zauważyć w pracy dr Kazimierczyk-Kuncer również pewnych uchybień. Zasadniczy niedosyt budzą kwestie metodologiczne: szeroko nakreślone i szczegółowo opisane we wstępie, nie znajdują bynajmniej zastosowania w późniejszych analizach, które prowadzone są w sposób intuicyjny, bez odpowiedniej podbudowy teoretycznej. Autorka nie odwołuje się do literatury z zakresu studiów komparatystycznych, imagologicznych czy postkolonialnych zasygnalizowanej wcześniej jako kontekst interpretacyjny pracy; nie posiłkuje się również innymi tekstami, które wpisywałyby się w ramy czy to wzmiankowanych, czy też odmiennych nurtów badawczych. Perspektywy metodologiczne pozostają niewykorzystane a rozprawa traci na tym znacząco, staje się bowiem nadmiernie opisowa i słabo sproblematyzowana. Uwzględnienie zbieżnych ze studiowaną problematyką teorii oraz wypracowanych w ich ramach narzędzi i metod badawczych pozwoliłoby tymczasem na pogłębienie analiz, uchwycenie zjawisk w szerszym kontekście i wzbogacenie wniosków. Zwłaszcza teoria stereotypów oraz badania zorientowane na zagadnienia inności w perspektywie postkolonialnej, szeroko rozwijane przez badaczy takich jak chociażby Ruth Amossy, Anne Herschberg Pierrot, Henri Boyer, Victor Segalen, Henri Baudet, mogłyby okazać się tutaj przydatne dla doprecyzowania kwestii oryginalności literackich reprezentacji Rosji oraz głębszego przedyskutowania postawy ich autorów wobec kulturowo im obcego kraju i społeczeństwa. Tym, co razi równie mocno – choć z pewnością nie każdego czytelnika – są błędy we francuskojęzycznych wyrażeniach: niepoprawne gramatycznie użycie przymiotnika charakteryzującego carycę Katarzynę II (s. 5, 31), nieprawidłowe stosowanie formy męskiej zamiast żeńskiej (s. 65) lub liczby mnogiej (s. 216) czy brak wielkiej litery w funkcjonującym na zasadzie nazwiska określniku Madame de Staël (s. 11). Są one na szczęście niezbyt liczne, lecz niestety pojawiają się w wyeksponowanych partiach książki jak spis treści czy podtytuł rozdziału. Prosta weryfikacja w ogólnodostępnym słowniku internetowym lub językowa korekta przez osobę władającą językiem francuskim pozwoliłyby uniknąć tego typu wpadek.

Pomimo powyższych zastrzeżeń, monografia dr Kazimierczyk-Kuncer wskazana jako osiągnięcie habilitacyjne może zostać uznana za znaczny wkład w rozwój literaturoznawstwa,

jako że ukazuje, stosując w analizie utworów literackich metodę komparatystyczną opartą na wykorzystaniu tekstów autorstwa rosyjskich myślicieli, w jakiej mierze obrazy Rosji zawarte w reprezentatywnych utworach francuskiej literatury podróżniczej XVIII i pierwszej połowy XIX wieku są rzetelne i wiarygodne. Tym samym, ujmując zagadnienie literaturoznawcze z rzadko stosowanej perspektywy historiozoficznej i metodycznie omawiając tematyczne zbieżności oraz dysonanse, przyczynia się do poszerzenia stanu badań nad powyższą problematyką.

Ocena pozostałej istotnej aktywności naukowej

Na pozostały dorobek naukowy dr Kazimierczyk-Kuncer składa się autorska monografia z dziedziny badań historycznych, 3 współredagowane tomy wydane przez macierzysty wydział w Słupsku oraz 9 rozdziałów w pracach zbiorowych i 8 artykułów. Nie jest on szczególnie imponujący zważywszy na fakt, iż obejmuje okres od 2006 roku, oraz że tylko jeden tekst ukazał się za granicą. Dr Kazimierczyk-Kuncer publikuje wyłącznie w języku polskim, co zaskakuje w przypadku neofilologa oraz znacznie zawęża zasięg jej naukowych dokonań. Należy przy tym zauważyć, że wspomniana monografia oparta jest na rozprawie doktorskiej i jako taka nie podlega ocenie, oraz że w jej skład weszły 3 z wymienionych wyżej pozycji, co jeszcze bardziej uszczupla publikacyjne osiągnięcia Habilitantki.

Przedstawiony do oceny materiał (6 artykułów i rozdziałów, przy czym w jednym z nich brakuje ostatnich dwóch stron) odzwierciedla konsekwencję, z jaką dr Kazimierczyk-Kuncer podejmuje naukowe wysiłki i wyzwania. Pozostaje ona w kręgu podjętej w rozprawie doktorskiej problematyki przenikania się kultur, idei i wartości, studiując ją w coraz to szerszej perspektywie. Od aspektów historycznych, które dominowały wcześniej, przechodzi do ujęcia literaturoznawczego, koncentrując się bardziej na tekstowych reprezentacjach rzeczywistości niż na niej samej, kwestie dziejowe zajmują wciąż jednak istotne miejsce w sferze jej zainteresowań badawczych. Im to właśnie poświęcony jest artykuł „W kręgu mistycznych nastrojów Aleksandra I (więzi z ‘Krudenerką’)” analizujący proces transformacji wyznaniowych w Rosji, związanych z przełamywaniem dominacji prawosławia przez odrzucający autorytet Cerkwi ruch skupiający staroobrzędowców, masonów i członków różnych sekt pragnących stworzyć państwo oparte na autentycznej, prawdziwej wierze. Wiążąc rozprzestrzenianie się tego tzw. „nowego chrześcijaństwa” z zainteresowaniem cara kwestią uniwersalnej religii oraz ukazując jego daleko idące konsekwencje w postaci

rosnących wpływów politycznych masonerii, Autorka szuka przyczyn w idealistycznych skłonnościach i przesadnej duchowości Aleksandra I, na gruncie której rozwinęła się jego mistyczna relacja z baronową Krudener oraz przekonanie o roli Wybrańca, mającego dokonać religijnego odrodzenia Rosji.

Pozostałe publikacje wpisują się w nurt badań literaturoznawczych i wiążą się integralnie z problematyką francuskiej literatury podróżniczej z przełomu wieków. Cztery z nich, „Rok 1812 w procesie ekspansji kultury francuskiej w Rosji”, „Astolphe de Custine – sowietolog avant la lettre”, „Naród rosyjskich Europejczyków we Francuskiej Rossice (sic!) XVIII – początku XIX wieku (Charles’a Massona, Madame de Staël, Jacques’a Ancelota)” (tytuł podaję za stroną tytułową, w spisie publikacji figuruje w innym brzmieniu) oraz „Prawosławie i Cerkiew we francuskich Rossica XVIII wieku – Chappe’a d’Auteroche’a i Charles’a Massona”, to wstępne szkice zagadnień rozwiniętych czy też inaczej ustrukturyzowanych w monografii habilitacyjnej. Stanowią rozpoznanie tematyki, próby jej pierwszego, naukowego oglądu i interpretacji. Wymieniony na początku artykuł o historycznym nachyleniu, omawiający paradoksalne konsekwencje napoleońskiej inwazji na Rosję dla rozpowszechniania się w kraju carów francuskiej kultury, zostanie wykorzystany w pierwszej części będącej przedstawieniem tła omawianych zjawisk. Trzy następne publikacje podejmują już same kwestie francuskich literackich reprezentacji Rosji w poszczególnych utworach, skupiając się na dominujących i obecnych u wielu pisarzy wątkach, tj. na portretach narodu czy też, w szerszym kontekście, jego specyfiki oraz na obrazach duchowieństwa i religii prawosławnej. Poza fragmentem zawierającym analizę listów autorstwa nieujętego w monografii Jacques’a Ancelota, artykuły te nie różnią się znacząco od późniejszych rozważań zawartych w książce: nie kreślą problematyki w odmienny sposób, nie przedstawiają jej innych aspektów, nie bazują również na jakichś konkretnych założeniach metodologicznych czy teoretycznych, które stanowiłyby o ich specyfice i naukowych walorach. Tekst „Prawosławie i Cerkiew we francuskich Rossica XVIII wieku – Chappe’a d’Auteroche’a i Charles’a Massona” został w bardzo obszernych fragmentach, jeśli nie w większości, powielony w monografii, w rozdziałach poświęconych poszczególnym autorom (ss. 89-98, 180-186). Nie chcę przez to powiedzieć, że Autorka nie ma prawa wykorzystać wypracowanych przez siebie interpretacji czy wniosków, jednak powtórzenie tak dużych partii tekstu bez większych zmian powinno zostać odnotowane np. w przypisie, ze wskazaniem oryginalnego źródła. Z serii literaturoznawczych artykułów, na korzyść wyróżnia się tekst „Listy z Rosji. Rosja w 1839 roku Astolphe’a de Custine’a w dyskursie polsko-

rosyjskim”, będący próbą syntezy literatury krytycznej na temat najbardziej chyba znaczącego z utworów należących do literatury będącej przedmiotem badań dr Kazimierczyk-Kuncer. Autorka przedstawia jednoznacznie pozytywne opinie polskich badaczy oraz ambiwalentne oceny naukowców rosyjskich i, wyszczególniając będące przedmiotem uznania lub krytyki aspekty, przybliży czytelnikowi specyfikę oraz znaczenie tej istotnej dla rosyjsko-francuskiego dialogu twórczości. Żałować należy tylko, że ten przegląd nie uwzględnił w najmniejszym stopniu prac francuskojęzycznych, co bez wątpienia wzbogaciłoby go zasadniczo i pozwoliło na bardziej całościowy ogląd tematu.

Tytuły pozostałych artykułów wymienionych w dołączonym do autoreferatu wykazie publikacji (załącznik nr 3) – poza tymi, które stanowią wycinki wydanej drukiem rozprawy doktorskiej – pozwalają sądzić, iż nie wykraczają one poza problematykę poruszaną w monografii przedstawionej jako osiągnięcie habilitacyjne. Ich zbieżność z zagadnieniami omawianymi w kilku podrozdziałach sugeruje wręcz, że dotyczą tych samych kwestii. Niestety Autorka nie przedstawiła tych prac do oceny, co nie pozwala oszacować ich walorów naukowych.

Wyniki swoich badań naukowych dr Kazimierczyk-Kuncer zaprezentowała na 17 międzynarodowych konferencjach naukowych w Polsce, z których 5 miało miejsce w macierzystej uczelni w Słupsku. W ramach umowy o współpracy międzyuczelnianej, dwukrotnie odbyła zarówno krótkie staże w Mińsku jak i prywatne wyjazdy do Mińska i Petersburga w celu przeprowadzenia kwerend bibliotecznych.

Nie da się nie zauważyć, iż dorobek dr Kazimierczyk-Kuncer jawi się jako mało przekonujący. Niezbyt duża ilość artykułów opublikowanych w wydawnictwach o zasięgu głównie krajowym oraz jednorodna, powtarzająca się tematyka wskazuje na niewielki rozmach prowadzonej działalności naukowej. Nie jest oczywiście niczym niestosownym publikowanie prac wpisujących się w tematykę badawczą będącą przedmiotem monografii habilitacyjnej czy też nawet jej fragmentów lub wstępnych wersji. Świadczyć to może o rozwijaniu pewnych koncepcji, ich dopracowywaniu czy weryfikacji i odzwierciedla postęp prowadzonych badań. Jednakże znaczne zawężenie działalności naukowej powoduje, iż naraża się ona na zarzut zbyt daleko posuniętej monotematyczności, a nawet powtarzalności. Habilitantka nie wychodzi w swych pracach poza obszar wąsko nakreślonej problematyki, nie rozwija również jej dodatkowych, komplementarnych aspektów, nie podejmuje innych, choćby zbliżonych tematów ani tym bardziej nie wchodzi w nowe zagadnienia, które mogłyby wytyczać kolejne perspektywy badań naukowych.

Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego

Pracę dydaktyczną dr Kazimierczyk-Kuncer charakteryzuje często spotykana wśród neofilologów dwukierunkowość. Habilitantka prowadziła zajęcia z praktycznej nauki języka rosyjskiego, obejmujące kurs fonetyki i ortografii, niemniej jednak zasadniczą część jej pracy dydaktycznej stanowiły wykłady kursowe i ogólnouczelniane oraz ćwiczenia z historii i kultury rosyjskiej, bezpośrednio związane z jej specjalizacją naukową. Wypromowała 18 prac magisterskich dotyczących literatury XIX i XX wieku i uwzględniających aspekty kulturowe, oraz zrecenzowała szereg (blisko 50) prac magisterskich i licencjackich.

Działalność organizacyjna dr Kazimierczyk-Kuncer obejmuje przede wszystkim udział w pracach związanych z przygotowaniem konferencji naukowych. Była sekretarzem i członkiem Rady Naukowej cyklu – a konkretnie 5 – zorganizowanych w Słupsku międzynarodowych konferencji *Wschód-Zachód. Dialog języków i kultur*, za co dwukrotnie otrzymała Nagrodę Rektora. Przez właściwie cały okres zatrudnienia w Akademii Pomorskiej wchodziła także w skład Rady Instytutu Neofilologii, w którym w latach 2006-2007 pełniła funkcję zastępcy dyrektora, była również członkiem Rady Wydziału w latach 2004-2007.

Szczególnie dużą aktywność i zaangażowanie dr Kazimierczyk-Kuncer wykazuje w sferze popularyzacji nauki. Przez dwa lata, pełniąc funkcję opiekuna Koła Kulturoznawców, wspomagała rozwijanie naukowych zainteresowań studentów. Wielokrotnie prowadziła również – na forum różnych instytucji kultury takich jak np. Ośrodek Teatralny RONDO i Centrum Kultury Rosyjskiej w Słupsku oraz Rotary Club w Koszalinie – multimedialne spotkania i wykłady dotyczące historii i kultury Rosji połączone z projekcją filmów. Współpracowała także regularnie z Słupskim Ośrodkiem Kultury jako współorganizator Dni Kultury Rosyjskiej i wykonawca projektów obejmujących popularyzację szeroko pojętej wiedzy o Rosji wśród studentów Akademii Pomorskiej i mieszkańców miasta. W ramach opisanych inicjatyw, była moderatorką spotkań z naukowcami i pisarzami zajmującymi się kwestiami rosyjskimi (prof. Tadeusz Sucharski, Jan Kurylczyk) oraz upowszechniała własne prace badawcze, prezentując wśród lokalnych środowisk naukowych obie swoje monografie.

Wniosek końcowy

Moja ocena naukowych dokonań dr Kazimierczyk-Kuncer nie jest zbyt entuzjastyczna, ze względu przede wszystkim na zastrzeżenia dotyczące dorobku publikacyjnego, który jest wąski tematycznie, zbyt mocno zbieżny z problematyką rozwiniętą w przedłożonej do oceny monografii oraz pozbawiony międzynarodowego zasięgu. Jednakże główne osiągnięcie habilitacyjne, choć niepozbawione usterek, zdecydowanie wzbogaca stan wiedzy w dyscyplinie literaturoznawstwo zaś działalność dydaktyczna, popularyzatorska i organizacyjna świadczy niewątpliwie o zaangażowaniu w prace na rzecz środowiska akademickiego. Dlatego też uznaję, że dr Jolanta Kazimierczyk-Kuncer spełnia wymogi określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz popieram wniosek o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego.

Anna Mariarozycz